

«God pensjonsrådgivning»

Pensjonskonferanse

Oslo, 9. desember 2015

Handelshøyskolen BI og Finans Norge

Dag Jørgen Hveem, BI

Hva er de sentrale områdene for «pensjonsrådgivning»?

- Rådgivning overfor selskaper – behandles ikke her.
- Rådgivning overfor lovgiver – behandles ikke her, selv om det er litt fristende.....

Pensjonsrådgivning overfor forbrukere!

Usikkert rådgivningsgrunnlag

- Hva gir **folketrygdens alderspensjon**? Risiko for endringer.
 - Tidlig-uttak og bare folketrygden som inntektskilde fra fylte 77 år?
- Hva gir **tjenestepensjonen**? Risiko for endringer?
- Hva gir **fripoliser og pensjonskapitalbevis**? Forvaltningen.
- Hva gir **AFP**? Og hva skjer med offentlig og privat AFP?
- **Skatt på pensjon**. Risiko for endringer.

Hva er alternativene, annet enn å spare (mye) og jobbe lenge....?

Være særlig obs ved omstillinger,
evt. jobbskifte og pensjonsendringer!

Sentrale temaer for pensjonsrådgivning

• Plassering av pensjonsmidler!

- Fripoliser.
- Innskuddspensjonsmidler.
- Individuell pensjonssparing – kan vi regne med endring, inkl. i de (svært) asymmetriske skattereglene? Høy og varierende marginalsatt!

• Utfordrende for..

- ..rådgiver og..
- ..kunde..
- ..i en (lang) lavrenteperiode!

«God rådgivning» – ideal, etikk, jus....

- Offentligrettslig regulering.
 - Brudd på offentligrettslige regler er ikke nødvendigvis erstatningsbetingende, men kan være et element i aktsomhetsvurderingen.
 - God rådgivningsskikk – viktig veiviser. Etikk, men også jus.
 - Bransjeavtaler- og normer.
- Privatrettslige rettsregler – ulovfestet («domstolskapt»), strengt profesjonsansvar.....
 -med rom for en viss kritikkverdig atferd (iht. HR-praksis).
 - Forhold på kundesiden – typisk god kompetanse og erfaring – kan ha betydning for ansvarsspørsmålet og føre til nedsettelse/bortfall av ansvar.
- Rådgivningsidealet.....

God finansiell rådgivning - skal være individuell!

- **Tilpasset behovsdekking:** Innhent nødvendige opplysninger om kunden og kundens behov.
 - Økonomisk situasjon, forventet økonomisk utvikling og mål for plasseringen, risikoprofil, kunnskap om og erfaring fra aktuelle investeringsområder.
- God og balansert **informasjon**.
 - Overgang til fripolise med investeringsvalg? Info om bl.a:
 - Konverteringsverdi (pensjonsbeholdning).
 - Relevant og realistisk sammenligning av fripolise med garantert alderspensjon og fripolise med investeringsvalg.
 - Realistisk avkastningsprognose for det garanterte produkt.
 - Realistiske eksempler på «kravet» til årlig avkastning for å oppnå en bestemt pensjonsytelse. Sannsynlighet og usikkerhet.
 - Info om mulige utbetalingsprofiler med «teknisk» rente.

God finansiell rådgivning - skal være individuell!

- **Egnet løsningsforslag** ut fra behovsavdekkingen.
 - Korrekt, fullstendig, ikke-villedende, relevant og forståelig.
 - Risiko og avkastningsmuligheter, herunder kostnadenes betydning!
 - Risikoen i de ulike investeringsalternativene.
- **Interessekonflikt?** Kundens interesser skal gå foran!
- Nødvendig betenkningstid!
- God dokumentasjon reduserer konfliktpotensialet og styrker tilliten til rådgiver, rådgivningen – og til bransjen!

Hva er «god pensjonsrådgivning»?

- Følge god rådgivningsskikk!
- Følge bransjeavtalen om informasjon og rådgivning ved vurdering av overgang til fripoliser ved investeringsvalg.
- Finanstilsynet gir viktig veiledning om livsforsikringssekskapenes plikt til informasjon og rådgivning.
 - <http://www.finanstilsynet.no/no/Artikkelarkiv/Brev/2014/liv/>
- «Personlig rådgivning» nødvendig – eller nettløsninger mulig?
 - Kravene til informasjon og rådgivning varierer!
- Målet er «bærekraftig» rådgivning – skal tåle uværstager.
 - Nedside knyttet både til en for «offensiv» og for «defensiv» rådgiverholdning – rådet skal være «egnet».

Husk god dokumentasjon!

